

บทที่ 6

อรูปพรหมภูมิ

เนื้อหาบทที่ 6

อรูปพรหมภูมิ

- 6.1 ความหมายของคำว่า อรูปพรหมภูมิ
- 6.2 ระดับชั้นของอรูปพรหม

อรูปภาพ เป็นภาพหนึ่งซึ่งอยู่ในภพ 3 อันประกอบด้วยกามภพ รูปภพ และอรูปภพ เป็นที่สถิตของ อรูปพรหมทั้งหลาย บุคคลเมื่อครั้งเป็นมนุษย์นอกจากจะทำทาน รักษาศีล เป็นปกติแล้ว ยังตั้งใจเจริญ ภาวนาเป็นประจำ จนสามารถเข้าถึงอรูปฌานได้ เมื่อละโลกไปแล้วจึงได้บังเกิดในอรูปภพ ซึ่งอยู่สูงขึ้นไป จากรูปภพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย สภาพความเป็นอยู่ และที่ตั้งของอรูปภพแต่ละชั้นได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย และลักษณะของอรูปพรหมที่อยู่ในแต่ละชั้นได้อย่างถูกต้อง

บทที่ 6

อรุปรพรมภุมิ

ความนำ

อรุปรพรมภุมิ เป็นสถานที่อยู่ของอรุปรพรมซึ่งเมื่อครั้งเป็นมนุษย์ได้เจริญภาวนาจนกระทั่งทำอรุปรมาณให้บังเกิดขึ้นได้ เมื่อละโลกแล้วจึงมาบังเกิดเป็นอรุปรพรมอยู่ในชั้นต่างๆ ตามกำลังความแก่อ่อนของฌานของตน อรุปรภพมีทั้งหมด 4 ชั้น มีทิพยสมบัติทั้งหลายที่ละเอียดประณีตมากกว่าในรูปภพหลายเท่า อรุปรพรมที่อยู่ในแต่ละชั้นมีรัศมีกายที่สว่างไสวมากน้อยแตกต่างกัน อรุปรพรมที่อยู่ในชั้นที่สูงกว่าจะมีรัศมีกายที่สว่างและประณีตมากกว่าในชั้นล่าง อายุของอรุปรพรมที่อยู่ในชั้นที่สูงกว่าก็จะยาวนานกว่าในชั้นล่าง

6.1 ความหมายของคำว่า อรุปรพรมภุมิ

อรุปรพรมภุมิ คือ ภพอันเป็นที่อยู่ของอรุปรพรม อยู่ในภูมิที่สูงขึ้นไปกว่ารูปภพ กล่าวคือ สูงกว่าอกนิฏฐสุทธาวาสภูมิขึ้นไปอีกห้าล้านห้าแสนแปดพันโยชน์ ทั้งยังมีทิพยสมบัติทั้งหลายที่มีความสวยงามประณีตกว่าในรูปภพมากมายหลายเท่า

อรุปรพรม คือ พรมที่ไม่ใช่รูปพรม มีกายอันสวยงาม ประณีต ละเอียด สว่างไสวกว่ารูปพรมอุปบัติขึ้นเพราะเหตุแห่งการบำเพ็ญอรุปรมาณกุศล ฌานที่บังเกิดขึ้นเรียกว่าอรุปรมาณ เป็นฌานที่เกิดขึ้นจากการเจริญภาวนา โดยมีได้สนใจเพ่งนิมิตที่เป็นรูปเป็นอารมณ์แต่ประการใด กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ได้ก้าวล่วงอารมณ์ที่เป็นรูปกรรมฐานได้แล้ว เมื่อฌานเกิดขึ้นจึงเป็นฌานที่ปราศจากรูปเป็นอารมณ์ เรียกว่า อรุปรมาณเป็นฌานที่มีความมั่นคงไม่หวั่นไหว เมื่อตายลงในขณะที่ฌานยังไม่เสื่อมย่อมบังเกิดในอรุปรภพ พรมชนิดนี้จัดว่าเป็นอภัพพลัตว์ ไม่สามารถมาตรัสรู้หรือพ้นจากทุกข์ได้ในชาตินั้น อนึ่ง อลัญญีสัตตาพรมก็จัดเป็นอภัพพลัตว์เช่นเดียวกัน

6.2 ระดับชั้นของอรุปรพรม

เราได้ทราบแล้วว่า การมาบังเกิดเป็นอรุปรพรมนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ใส่ใจในการประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งกระทำอรุปรมาณให้เกิดขึ้นได้ เมื่อละโลกแล้วก็จะไปบังเกิดเป็นอรุปรพรม

ในบรรดาอรุปรพรมทั้งหลายยังมีการแบ่งระดับชั้นตามภูมิที่อยู่ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ชั้น มีหลักการแบ่งชั้นคือ แบ่งตามระดับความแก่อ่อนของกำลังฌาน อรุปรพรมที่มีกำลังฌานอ่อน จะอยู่ในชั้นล่าง ส่วนอรุปรพรมที่มีกำลังฌานแก่ จะอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นไป ดังนี้

1. **อากาศาณัญญายตนภูมิ** คือ ภูมิอันเป็นที่อยู่ของผู้บรรลุอากาศาณัญญายตนฌาน หรืออรุปปฌานที่ 1 คือ บำเพ็ญฌานโดยเอาอากาศไม่มีที่สิ้นสุดเป็นอารมณ์ ภูมินี้อยู่สูงจากอกนิภสุทธาวาสภูมิขึ้นมาห้าล้านห้าแสนแปดพันโยชน์ อรูปพรหมในชั้นนี้มีอายุ 20,000 มหากัป

2. **วิญญาณัญญายตนภูมิ** คือ ภูมิอันเป็นที่อยู่ของผู้บรรลุวิญญาณัญญายตนฌาน หรืออรุปปฌานที่ 2 คือ บำเพ็ญฌานโดยเอาความรู้สึกว่ามีอากาศมาเป็นอารมณ์ ภูมินี้อยู่สูงจากอากาศาณัญญายตนภูมิขึ้นมาห้าล้านห้าแสนแปดพันโยชน์ อรูปพรหมในชั้นนี้มีอายุ 40,000 มหากัป

3. **อากิญจัญญายตนภูมิ** คือ ภูมิอันเป็นที่อยู่ของผู้บรรลุอากิญจัญญายตนฌาน หรืออรุปปฌานที่ 3 คือ บำเพ็ญฌานโดยเอาความว่างที่ละเอียดยิ่งกว่าอากาศ (อวกาศ) ที่ไม่มีอะไรเหลืออยู่เลยเป็นอารมณ์ ภูมินี้อยู่สูงจากวิญญาณัญญายตนภูมิขึ้นมาห้าล้านห้าแสนแปดพันโยชน์ อรูปพรหมในชั้นนี้มีอายุ 60,000 มหากัป

อาฬารดาบส กาลามโคตร ซึ่งเป็นอาจารย์ของเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อครั้งทรงออกแสวงหาโมกขธรรม เมื่อละโลกแล้วก็มาบังเกิดเป็นอรูปพรหมในชั้นนี้

4. **เนวสัญญานาสัญญายตนภูมิ** คือ ภูมิอันเป็นที่อยู่ของผู้บรรลุเนวสัญญานาสัญญายตนฌาน หรืออรุปปฌานที่ 4 คือ บำเพ็ญฌานโดยเอาความรู้สึกว่าไม่มีอะไรเหลืออยู่เลยละทิ้งไป เอาความรู้สึกที่นิ่งสนิท มีแต่สัญญาอย่างละเอียดเป็นอารมณ์ ภูมินี้อยู่สูงจากอากิญจัญญายตนภูมิขึ้นมาห้าล้านห้าแสนแปดพันโยชน์ เป็นอรูปภูมิชั้นที่สูงที่สุด และเป็นภูมิที่อยู่สูงกว่าภูมิใดๆ ในภพ 3 อรูปพรหมในชั้นนี้มีอายุ 84,000 มหากัป

อุททกดาบส รามบุตร ซึ่งเป็นอาจารย์ของเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อครั้งทรงออกแสวงหาโมกขธรรม เมื่อละโลกแล้วก็มาบังเกิดเป็นอรูปพรหมในชั้นนี้

สรุป

นักศึกษาได้ทราบแล้วว่า การมาบังเกิดเป็นอรูปพรหมนั้น เมื่อครั้งเป็นมนุษย์จะต้องหมั่นสั่งสมบุญทั้งทาน ศีล ภาวนา โดยเฉพาะการเจริญภาวนา จะต้องทำจนถึงขั้นได้อรุปปฌาน เป็นฌานที่สูงกว่ารูปฌานขึ้นไปอีก เมื่อละโลกแล้วจึงมาบังเกิดเป็นอรูปพรหมอยู่ในอรูปภพ มีอายุขัยยืนยาวนานมากดังกล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุนี้เองจึงยากที่จะมีโอกาสได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบังเกิดเป็นพันเป็นหมื่นพระองค์ อรูปพรหมทั้งหลายก็ยังคงมีชีวิตอยู่บนอรูปภพ ไม่มีโอกาสได้ฟังธรรม โอกาสที่จะหลุดพ้นจากวัฏสงสารก็ยิ่งยากมากกว่ารูปพรหมหลายเท่าตัว อรูปพรหมจึงได้ชื่อว่า เป็นอภัพพลัตว์ คือไม่สามารถหลุดพ้นจากทุกข์ได้ในชาตินั้น นอกจากนี้ เมื่อถึงคราวหมดบุญจากอรูปพรหมแล้ว ก็ยังต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสารต่อไปอีก ซึ่งไม่แน่ว่าจะต้องไปเกิดเป็นอะไรต่อไป อาจเป็นเทวดา มนุษย์ หรือเกิดในอบายภูมิ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรรมในอดีตที่มาส่งผลในช่วงนั้น

ดังนั้น เพื่อความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต และเพื่อความปลอดภัยจากภัยในอบาย นักศึกษาจึงควรหมั่นสั่งสมบุญให้มาก ทั้งทาน ศีล ภาวนา และอธิษฐานให้ตนเองได้หลุดพ้นจากทุกข์ ได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือได้พบกัลยาณมิตรที่จะแนะนำเราให้สร้างความดีอย่างต่อเนื่องตลอดไป